

EIOPA-17/651
2017. gada 4. oktobris

**Pamatnostādnes saskaņā ar
Apdrošināšanas izplatīšanas direktīvu par
apdrošināšanas ieguldījumu produktiem,
kas ietver tādu struktūru, kuras dēļ
klientam ir sarežģīti izprast saistītos
riskus**

Ievads

- 1.1. Saskaņā ar 16. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Regulā (ES) Nr. 1094/2010, ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/79/EK (tālāk "EAAPI regula")¹, un 30. panta 7. un 8. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 20. janvāra Direktīvā (ES) 2016/97 par apdrošināšanas izplatīšanu (pārstrādāta redakcija) (tālāk "AID")² EAAPI izdod pamatnostādnes gan attiecībā uz to AID 30. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) punktā minēto apdrošināšanas ieguldījumu produktu novērtēšanu, kas ietver tādu struktūru, kuras dēļ klientam ir sarežģīti izprast saistītos riskus, gan attiecībā uz to apdrošināšanas ieguldījumu produktu novērtēšanu, kas klasificēti kā nekompleksi AID 30. panta 3. punkta a) apakšpunkta ii) punkta vajadzībām, ņemot vērā to, kā šī klasifikācija arī balstās uz novērtējumu, vai produkts ietver struktūru, kuras dēļ klientam ir sarežģīti izprast saistītos riskus.
- 1.2. Saskaņā ar AID 30. panta 1. un 2. punktu apdrošināšanas ieguldījumu produkta pārdošanas ietvaros apdrošināšanas starpniekam vai apdrošināšanas sabiedrībai parasti ir jānovērtē apdrošināšanas ieguldījumu produkta piemērotība vai atbilstība klientam. AID 30. panta 3. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis var atkāpties no šiem pienākumiem un nepieprasīt, lai apdrošināšanas ieguldījumu produkta izplatīšanas ietvaros tiktu veikta piemērotības vai atbilstības pārbaude, ja ir izpildīti vairāki nosacījumi. Šāda veida pārdošanu bieži vien dēvē par "tikai izpildes darījumu", jo darījums tiek tikai izpildīts, nesniedzot nekādu konsultāciju vai novērtējumu par klienta individuālo situāciju. Tomēr saskaņā ar AID 20. panta 1. punktu apdrošināšanas izplatītājam joprojām ir jāprecizē klienta prasības un vajadzības.
- 1.3. Viens no AID 30. panta 3. punktā minētajiem nosacījumiem, kas ļauj noteikt, vai apdrošināšanas ieguldījumu produktu var izplatīt, veicot pārdošanu tikai kā izpildes darījumu, attiecas uz apdrošināšanas ieguldījumu produkta sarežģītību. Šā novērtējuma pamatā ir to finanšu instrumentu īpašības, saistībā ar kuriem apdrošināšanas ieguldījumu produkts paredz ieguldījumu riska darījumus, kā arī ar klientu noslēgtā apdrošināšanas līguma struktūra (AID 30. panta 3. punkta a) apakšpunkts). Saskaņā ar AID 30. panta 7. un 8. punktu EAAPI ir pilnvarota izstrādāt pamatnostādnes gan attiecībā uz sarežģītu, gan nekompleksu produktu novērtēšanu.
- 1.4. To finanšu instrumentu sarežģītība, saistībā ar kuriem apdrošināšanas ieguldījumu produkts paredz ieguldījumu riska darījumus, ir atkarīga no prasībām, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīvā 2014/65/ES par finanšu instrumentu tirgiem (pārstrādātajā versijā) (tālāk "FITD II")³. AID 30. panta 3. punkta a) apakšpunktā ir nošķirti, no vienas puses, apdrošināšanas ieguldījumu produkti, kuri paredz ieguldījumu riska darījumus saistībā ar finanšu instrumentiem, kas saskaņā ar FITD II tiek uzskatīti par nekompleksiem, un, no otras puses, citi nekompleksi apdrošināšanas ieguldījumu produkti.
- 1.5. Šīs pamatnostādnes attiecas uz visu veidu apdrošināšanas ieguldījumu produktu novērtēšanu. Neraugoties uz nošķirumu starp AID 30. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) un ii) punktu, ir svarīgi garantēt, ka vienīgi tādus

¹ OV L 331, 15.12.2010., 48.-83. lpp.

² OV L 26, 2.2.2016., 19. lpp.

³ OV L 173, 12.6.2014., 349. lpp.

apdrošināšanas ieguldījumu produktus, ar kuriem saistītie riski klientam ir viegli izprotami, var pārdot, izmantojot tikai izpildes darījumu. Pamatnostādnes galvenokārt attiecas uz jautājumu par tādu līguma struktūru vai iezīmju identificēšanu, kuru dēļ klientam ir sarežģīti izprast ar apdrošināšanas ieguldījumu produktu saistītos riskus. Taču tās attiecas arī uz vairākiem citiem jautājumiem saistībā ar apdrošināšanas ieguldījumu produktu sarežģītības novērtēšanu.

- 1.6. Ņemot vērā AID minimālās saskaņošanas mērķi, kā arī to, ka īpaši tad, ja pārdošana tiek veikta tikai kā izpildes darījumi, klienti nevar izmantot aizsardzību, ko nodrošina daži attiecīgie darījumdarbības veikšanas noteikumi, valstu kompetentās iestādes var saglabāt vai pieņemt stingrākus valsts noteikumus šajā jomā, lai aizsargātu patērētājus.
- 1.7. Izstrādājot šīs pamatnostādnes, EAAPI ņēma vērā citas attiecīgās normatīvās prasības darījumdarbības veikšanas standartu jomā, proti, Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. novembra Regulu (ES) Nr. 1286/2014 par komplektētu privāto ieguldījumu un apdrošināšanas ieguldījumu produktu (*PRIIP*) pamatinformācijas dokumentiem⁴.
- 1.8. Turklāt, EAAPI ir izvērtējusi Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādes (*ESMA*) darbu⁵ attiecībā uz tādu finanšu instrumentu novērtēšanu, kas ietver struktūru, kuras dēļ klientam ir sarežģīti izprast saistītos riskus. Tas atspoguļo to, cik svarīgi ir nepieļaut regulējuma arbitrāžas risku, kā minēts AID 56. apsvērumā, vienlaicīgi ņemot vērā arī apdrošināšanas līgumu īpašās iezīmes.
- 1.9. Šīs pamatnostādnes ir adresētas valstu kompetentajām iestādēm dalībvalstīs, kuras ir izvēlējušās izmantot atkāpi, kas noteikta AID 30. panta 3. punkta pirmajā daļā. Lai gan dažos noteikumos ir aprakstīti pienākumi, kas jāizpilda apdrošināšanas sabiedrībām un starpniekiem, ar šo dokumentu netiek ieviestas nekādas tiešas prasības šīm finanšu iestādēm. Finanšu iestādēm ir jāievēro savas valsts kompetentās iestādes piemērotie pārraudzības vai reglamentējošie noteikumi.
- 1.10. Šo pamatnostādņu mērķiem ir izstrādāta šāda definīcija:
 - "pārdošana tikai kā izpildes darījums" ir apdrošināšanas ieguldījuma produktu izplatīšana saskaņā ar AID 30. panta 3. punktu.
- 1.11. Ja termini šajās pamatnostādnēs nav definēti, tiem ir tāda nozīme, kā noteikts tiesību aktos, kas minēti šā dokumenta ievadā.
- 1.12. Pamatnostādnes ir spēkā no to tulkoto versiju publicēšanas datuma.

⁴ OV L 352, 9.12.2014., 1. lpp.

⁵ Skatīt, piemēram, FITD II 25. panta 10. punktā noteiktās pilnvaras, balstoties uz kurām *ESMA* ir izdevusi [Pamatnostādnes](#) par kompleksajiem parāda instrumentiem un strukturētiem noguldījumiem.

1. sadaļa. Prasības, kas attiecas uz līgumiem, kuri paredz tikai ieguldījumu riska darījumus saistībā ar finanšu instrumentiem, kas saskaņā ar FITD II tiek uzskatīti par nekompleksiem (AID 30. panta 3. punkta a) apakšpunkta i) punkts)

1. pamatnostādne. Ieguldījumu riska darījumi

1.13. Apdrošināšanas starpniekam vai apdrošināšanas sabiedrībai ir jānodrošina, ka apdrošināšanas ieguldījumu produkts paredz tikai ieguldījumu riska darījumus saistībā ar finanšu instrumentiem, kas saskaņā ar Direktīvu 2014/65/ES tiek uzskatīti par nekompleksiem. Par šādiem nekompleksiem finanšu instrumentiem uzskatāmi tikai šādi instrumenti:

- (a) FITD II 25. panta 4. punkta a) apakšpunktā minētie instrumenti;
- (b) instrumenti, kuri atbilst kritērijiem, kas minēti 57. pantā Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2017/565, ar ko papildina Direktīvu 2014/65/ES attiecībā uz ieguldījumu brokeru sabiedrību organizatoriskām prasībām un darbības nosacījumiem un jēdzienu definīcijām minētās direktīvas mērķiem;
- (c) instrumenti, kas nav uzskatāmi par kompleksiem saskaņā ar *ESMA* Pamatnostādnēm par kompleksajiem parāda instrumentiem un strukturētiem noguldījumiem⁶.

2. pamatnostādne. Līguma nosacījumi attiecībā uz līguma rakstura izmaiņām un iespēju atpirkt apdrošināšanas ieguldījumu produktu

1.14. Ja līgums atbilst kādai no tālāk minētajām pazīmēm, apdrošināšanas sabiedrībai vai apdrošināšanas starpniekam ir jāuzskata, ka tas ietver struktūru, kuras dēļ ir sarežģīti izprast saistītos riskus:

- (a) tas ietver klauzulu, noteikumu vai nosacījumu, kas ļauj apdrošināšanas sabiedrībai būtiski mainīt apdrošināšanas ieguldījumu produkta būtību, risku vai izmaksu profilu;
- (b) tajā nav paredzēta iespēja atpirkt vai citādi pārdot apdrošināšanas ieguldījumu produktu par klientam pieejamo vērtību;
- (c) tajā ir noteiktas tiešas vai netiešas maksas, kuru dēļ, pat ja ir paredzētas apdrošināšanas ieguldījumu produkta atpirkuma iespējas, to izmantošana var radīt klientam nepamatotus zaudējumus, jo maksas ir nesamērīgas ar atpirkuma izmaksām apdrošināšanas sabiedrībai.

3. pamatnostādne. Līguma nosacījumi attiecībā uz atmaksāšanas termiņa vērtības vai atpirkuma vērtības noteikšanu vai izmaksu nāves gadījumā

1.15. Apdrošināšanas starpniekam vai apdrošināšanas sabiedrībai ir jānovērtē tādu mehānismu ietekme, kuri nosaka atmaksāšanas termiņa vērtību vai atpirkuma vērtību vai izmaksu nāves gadījumā, un tas, vai minētie mehānismi apgrūtina klientu izpratni par saistītajiem riskiem, ja vien minētie mehānismi nav tieši balstīti uz valsts tiesību aktiem, kas īpaši paredzēti klientu interešu aizsardzībai.

⁶ Izdotas 2016. gada 4. februārī (ESMA/2015/1787).

- 1.16. Šā novērtējuma ietvaros, ja līgums atbilst kādai no tālāk minētajām pazīmēm, apdrošināšanas sabiedrībai vai apdrošināšanas starpniekam ir jāuzskata, ka tas ietver struktūru, kuras dēļ klientam ir sarežģīti izprast saistītos riskus:
- (a) atmaksāšanas termiņa vērtība vai atpirkuma vērtība vai izmaksa nāves gadījumā ir atkarīga no apdrošināšanas sabiedrības noteiktajiem mainīgajiem lielumiem, kuru ietekmi klientam ir sarežģīti izprast;
 - (b) atmaksāšanas termiņa vērtības vai atpirkuma vērtības vai izmaksas nāves gadījumā noteikšanas pamatā ir dažāda veida ieguldījumu riska darījumi vai stratēģijas, kuru kopējo ietekmi klientam ir sarežģīti izprast;
 - (c) atmaksāšanas termiņa vērtība vai atpirkuma vērtība vai izmaksa nāves gadījumā var bieži vai ievērojami atšķirties dažādos laikposmos līguma darbības laikā, tāpēc ka ir sasniegtas konkrētas, iepriekš noteiktas robežvērtības vai noteikti laikposmi. Tas neattiecas uz izmaiņām atmaksāšanas termiņa vērtībā vai atpirkuma vērtībā vai izmaksā nāves gadījumā diskrecionāro gratifikāciju maksājumu dēļ;
 - (d) ir paredzēta garantēta atmaksāšanas termiņa vērtība vai atpirkuma vērtība vai izmaksa nāves gadījumā, uz kuru attiecas nosacījumi vai laika ierobežojumi, kuru ietekmi klientam ir sarežģīti izprast. Tas neattiecas uz izmaiņām garantētajā atmaksāšanas termiņa vērtībā vai atpirkuma vērtībā vai izmaksā nāves gadījumā diskrecionāro gratifikāciju maksājumu dēļ.

4. pamatnostādne. Līguma nosacījumi attiecībā uz izmaksām

- 1.17. Novērtējot to, vai līgums ietver struktūru, kuras dēļ klientam ir sarežģīti izprast saistītos riskus, apdrošināšanas starpniekam vai apdrošināšanas sabiedrībai ir jāizvērtē, vai var pieņemt, ka izmaksas klientam nav viegli saprotamas, it īpaši nosacījumi, saskaņā ar kuriem izmaksas var būtiski mainīties līguma darbības laikā, tostarp pamatojoties uz ieguldījuma rezultātiem.
- 1.18. Ja izmaksas ir tieši balstītas uz valsts tiesību aktiem, kas īpaši paredzēti klientu interešu aizsardzībai, nav uzskatāms, ka tās ietver struktūru, kuras dēļ klientam ir sarežģīti izprast saistītos riskus.

5. pamatnostādne. Līguma nosacījumi attiecībā uz apdrošināšanas līguma labuma guvēju

- 1.19. Ja ir paredzēti līguma noteikumi, kas ļauj klientam izmantot nestandarta formulējumu, lai noteiktu personu, kura saņems atlīdzību, beidzoties līgumsaistībām (labuma guvēja klauzula), un tas var apgrūtināt labuma guvēja identificēšanu un var radīt labuma guvējam sarežģījumus faktiskai izmaksas saņemšanai apdrošināšanas ņēmēja nāves gadījumā, apdrošināšanas starpniekam vai apdrošināšanas sabiedrībai ir jāuzskata, ka līgums ietver struktūru, kuras dēļ klientam ir sarežģīti izprast saistītos riskus.

2. sadaļa. Prasības, kas attiecas uz "citiem nekompleksajiem apdrošināšanas ieguldījumu produktiem" (AID 30. panta 3. punkta a) apakšpunkta ii) punkts)

6. pamatnostādne. Līguma nosacījumi attiecībā uz atmaksāšanas termiņa vērtības vai atpirkuma vērtības noteikšanu vai izmaksu nāves gadījumā

- 1.20. Apdrošināšanas starpniekam vai apdrošināšanas sabiedrībai ir jānovērtē tādu mehānismu ietekme, kuri nosaka atmaksāšanas termiņa vērtību vai atpirkuma vērtību vai izmaksu nāves gadījumā, un tas, vai minētie mehānismi apgrūtina klientu izpratni par saistītajiem riskiem, ja vien minētie mehānismi nav tieši balstīti uz valsts tiesību aktiem, kas īpaši paredzēti klientu interešu aizsardzībai.
- 1.21. Šā novērtējuma ietvaros, ja līgums atbilst kādai no tālāk minētajām pazīmēm, apdrošināšanas sabiedrībai vai apdrošināšanas starpniekam ir jāuzskata, ka tas ietver struktūru, kuras dēļ klientam ir sarežģīti izprast saistītos riskus:
- (a) atmaksāšanas termiņa vērtība vai atpirkuma vērtība vai izmaksa nāves gadījumā ir atkarīga no apdrošināšanas sabiedrības noteiktajiem mainīgajiem lielumiem, kuru ietekmi klientam ir sarežģīti izprast;
 - (b) atmaksāšanas termiņa vērtības vai atpirkuma vērtības vai izmaksas nāves gadījumā noteikšanas pamatā ir dažāda veida ieguldījumu riska darījumi vai stratēģijas, kuru kopējo ietekmi klientam ir sarežģīti izprast;
 - (c) atmaksāšanas termiņa vērtība vai atpirkuma vērtība vai izmaksa nāves gadījumā var bieži vai ievērojami atšķirties dažādos laikposmos līguma darbības laikā, tāpēc ka ir sasniegtas konkrētas, iepriekš noteiktas robežvērtības vai noteikti laikposmi. Tas neattiecas uz izmaiņām atmaksāšanas termiņa vērtībā vai atpirkuma vērtībā vai izmaksā nāves gadījumā diskrecionāro gratifikāciju maksājumu dēļ;
 - (d) ir paredzēta garantēta atmaksāšanas termiņa vērtība vai atpirkuma vērtība vai izmaksa nāves gadījumā, uz kuru attiecas nosacījumi vai laika ierobežojumi, kuru ietekmi klientam ir sarežģīti izprast. Tas neattiecas uz izmaiņām garantētajā atmaksāšanas termiņa vērtībā vai atpirkuma vērtībā vai izmaksā nāves gadījumā diskrecionāro gratifikāciju maksājumu dēļ.

7. pamatnostādne. Līguma nosacījumi attiecībā uz izmaksām

- 1.22. Novērtējot to, vai līgums ietver struktūru, kuras dēļ klientam ir sarežģīti izprast saistītos riskus, apdrošināšanas starpniekam vai apdrošināšanas sabiedrībai ir jāizvērtē, vai var pieņemt, ka izmaksas klientam nav viegli saprotamas, it īpaši nosacījumi, saskaņā ar kuriem izmaksas var būtiski mainīties līguma darbības laikā, tostarp pamatojoties uz ieguldījuma rezultātiem.
- 1.23. Ja izmaksas ir tieši balstītas uz valsts tiesību aktiem, kas īpaši paredzēti klientu interešu aizsardzībai, nav uzskatāms, ka tās ietver struktūru, kuras dēļ klientam ir sarežģīti izprast saistītos riskus.

8. pamatnostādne. Līguma nosacījumi attiecībā uz apdrošināšanas līguma labuma guvēju

- 1.24. Ja ir paredzēti līguma noteikumi, kas ļauj klientam izmantot nestandarta formulējumu, lai noteiktu personu, kura saņems atlīdzību, beidzoties līgumsaistībām (labuma guvēja klauzula), un tas var apgrūtināt labuma guvēja identificēšanu un var radīt labuma guvējam sarežģījumus faktiskai izmaksas

saņemšanai apdrošināšanas ņēmēja nāves gadījumā, apdrošināšanas starpniekam vai apdrošināšanas sabiedrībai ir jāuzskata, ka līgums ietver struktūru, kuras dēļ klientam ir sarežģīti izprast saistītos riskus.

Atbilstība un ziņošanas noteikumi

- 1.25. Šajā dokumentā ir ietvertas pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar EAAPI regulas 16. pantu. Saskaņā ar EAAPI regulas 16. panta 3. punktu kompetentās iestādes un finanšu iestādes dara visu iespējamo, lai ievērotu pamatnostādnes un ieteikumus.
- 1.26. Kompetentās iestādes, kas ievēro vai plāno ievērot šīs pamatnostādnes, pienācīgi ietver tās savā regulatīvajā vai uzraudzības sistēmā.
- 1.27. Kompetentās iestādes apstiprina EAAPI, ka tās ievēro vai plāno ievērot šīs pamatnostādnes, minot neatbilstības iemeslus, divos mēnešos pēc tulkoto versiju izdošanas.
- 1.28. Ja minētajā termiņā atbilde nebūs saņemta, tiks uzskatīts, ka kompetentās iestādes neievēro ziņošanas noteikumus un par to tiks attiecīgi ziņots.
- 1.29. Kompetentajām iestādēm dalībvalstīs, kuras nav izvēlējušās izmantot atkāpi, kas paredzēta AID 30. panta 3. punkta pirmajā daļā, nav jāziņo EAAPI.

Nobeiguma noteikums par pārskatīšanu

- 1.30. EAAPI šīs pamatnostādnes pārskatīs, un tās periodiski tiks atjauninātas saskaņā ar AID 30. panta 7. un 8. punktu.